

Dino Buzzati Colombre

3. BASKI
Çeviri: EREN CENDEY

♥ can
öykü

DINO BUZZATI
COLOMBRE

Il colombre e altri cinquanta racconti, Dino Buzzati

© Dino Buzzati vârisleri

© 2007, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin Türkçe yayın hakları Agenzia Letteraria Internazionale, Milano, İtalya aracılığıyla alınmıştır.

Kitabın orijinal baskısı Arnoldo Mondadori Editore, Milano, İtalya tarafından yapılmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2007

3. basım: Şubat 2016, İstanbul

Bu kitabın 3. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Düzeltili: Tuğba Eriş, Mert Tokur

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Tasarım (www.lom.com.tr)

Kapak resmi: © Archivio Buzzati

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Arı Matbaası

Davutpaşa Cad. Emintaş Kâzım Dinçol San. Sit. No: 81/39, Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 26699

ISBN 978-975-07-2642-2

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750726422

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

DINO BUZZATI COLOMBRE

ÖYKÜ

İtalyanca aslından çeviren

Eren Cendey

♥can

Dino Buzzati'nin Can Yayınları'ndaki diğerk kitabı:

Tanrı'yı Gören Köpek, 1992

DINO BUZZATI, 1906'da İtalya'nın Belluno kentinde doğdu. Gazeteciliğe *Corriere della sera* gazetesinde başladı ve yaşamı boyunca bu gazetede çalıştı. 1930'larda yayımlanan *Dağlı Barnabus* ve *Eski Korunun Gizi* gibi ilk romanlarında, Kafka'yı anımsatan bir gerçeküstücülük, bir uyumsuzluk görülüyordu. Genellikle en başarılı romanı sayılan *Tatar Çölü* (1940), sınırdaki bir kışlada hiç gelmeyen düşmanı bekleyen askerleri anlatan etkileyici ve alaycı bir yapıttı. Öykülerini *Altmış Öykü* (1958) adlı kitapta toplayan Buzzati, bilimkurgu türündeki ikinci romanını *Büyük Geri Çekiliş* (1960) ile edebiyat çevrelerinde büyük üne erişti. İkiyüzlü, huysuz bir kıza tutulan yaşlı bir adamın öyküsünün anlatıldığı *Bir Aşk* ise 1963'te yayımlandı. Buzzati'nin çok tutulan oyunlarının en önemlisi *Klinik Bir Vaka* (1953), Albert Camus'nün yaptığı Fransızca uyarlamayla Paris'te de sahnelendi. Kafka'dan esinlenmiş olmasına karşın, kendine özgü olağanüstü bir taşlama ve mizah anlayışı geliştiren Buzzati, 1972'de Roma'da öldü.

EREN CENDEY, İtalyan Lisesi ve İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nü bitirdi. Susanna Tamaro'nun bütün kitaplarının yanı sıra Italo Calvino, Cesare Pavese, Valerio Massimo Manfredi, Roberto Calasso, Marlo Morgan, Daria Bignardi, Margaret Mazzantini ve Umberto Eco gibi yazarların pek çok eserini Türkçeye kazandırdı.

İçindekiler

Colombre	11
Yaradılış	19
1980 Dersi	27
Meçhul General	35
Bir Yanlılık Oldu	41
Alçakgönüllülük	49
Ya Öyleyse?	57
Genel Yayın Yönetmenine: Kişiyi Özeldir	63
Gizli Silah	73
Bulanık Bir Sevda	79
Zavallı Çocuk	87
Can Sıkıcı	93
Hesap	101
<i>Week-End</i>	109
Yazarın Sırrı	115
Akşam Öykücükleri	121
İhtiyar Avcıları	129
Yumurta	137
On Sekizinci Delik	147
Büyülü Ceket	153
Boş Köpek	161

Tatlı Gece	167
Asansör	173
Sollamalar	181
Mekânda Yolculuk	189
Rüzgâr	197
Teddy Boys	203
Balon	211
Parkta İntihar	217
Azizin Çöküşü	225
Köle	231
Eiffel Kulesi	239
Düşen Kız	247
Sihirbaz	253
Teneke Kutu	259
Mihrap	267
Bahçedeki Tümsekler	273
Minik Fattan	279
Yıpranma	287
Müebbet Bilmecesi	293
Jago	299
İlerlemeler	307
İki Sürücü	315
Yüzyılın Cehennemlerine Yolculuk	321
I: Zor Bir Görev	323
II: "MM" Sırları	331
III: Dişi Şeytanlar	339
IV: İvmeler	347
V: Yalnızlıklar	353
VI: Entrümpelung	359
VII: Direksiyondaki Canavar	365
VIII: Bahçe	371

COLOMBRE

Stefano Roi on iki yaşını bitirdiği gün, armağan olarak, yelkenli bir teknesi olan kaptan babasıyla birlikte denize açılmak istedi.

“Ben de büyüyünce,” dedi, “senin gibi denizlerde dolaşacağım. Üstelik seninkinden daha büyük ve güzel gemiler yöneteceğim.”

“Tanrı seni korusun oğlum,” dedi babası ve tekne o gün yola çıkacağından oğlunu yanına aldı.

Güneşin ıslıl ıslıl parladığı günlerden biriydi; deniz sakindi. Şimdiye dek bir gemiye binmemiş olan Stefano neşeyle dolaşüyor, yelkenlerin karmaşık marifetlerini izliyordu. Denizcilere hiç durmadan sorular soruyor, onlar da gülümseyerek çocuğu yanıtlıyordu.

Teknenin kıçına geldiğinde çocuk öylece kalakaldı; teknenin denizde bıraktığı izin içinden bata çıka yüzen bir şey, iki yüz-üç yüz metre geriden onları izliyordu.

Teknenin güçlü bir rüzgârla uçarcasına ilerlemesine karşın o nesne, aradaki mesafeyi aynen koruyordu. Çocuk onun doğasını çözemese de bu nesne yoğun bir biçimde onu kendisine bağlamıştı.

Stefano’yu ortalıkta göremeyen babası boş yere ona seslendikten sonra kaptan köprüsünden indi ve oğlunu aramaya başladı.

Oğlunun, teknenin kıçında öylece durduğunu ve gözlerini dalgalardan ayıramadığını görünce, “Stefano, ne dikiliyorsun orada öyle?” diye sordu.

“Baba, gel şuraya bak!”

Babası oğlunun gösterdiği yöne baktı ama bir şey görmeyi başaramadı.

“Teknenin yardığı sulara yüzen ve arada sırada su yüzüne çıkan kara bir nesne var,” dedi. “Bizi izliyor.”

“Kırk yaşına geldim,” dedi babası, “ama gözlerim iyi görür. Gene de denizde hiçbir şey seçemiyorum.”

Oğlunun ayak diremesi üzerine gidip dürbününü alan kaptan, denizin yüzeyini taradı. Stefano babasının yüzünün ansızın bembeyaz olduğunu fark etti.

“Ne oldu? Neden yüzün soldu?”

“Ah, keşke seni dinlemeseydim!” diye inledi kaptan. “Senin için korkmaya başladım. Suların içine batıp çıktığını ve bizi izlediğini gördüğün şey, herhangi bir şey değildir. O bir Colombre’dir. Dünyanın bütün denizlerinde bütün denizcilerin en korktukları balıktır. O korkunç ve gizemli, insandan daha kurnaz bir köpekbalığıdır. Belki de kimse- nin asla öğrenemeyeceği nedenlerden ötürü kendine bir kurban seçer ve onu bir kez belirledikten sonra ömrü boyunca peşinden gider; ta ki gün gelip onu yutana kadar izler. İşin en acayip yanı şudur: Onu kurbanın kendinden ve kendi kanından olanların dışında kimse göremez.”

“Bu bir söylenti olmasın?”

“Hayır. Ben şimdiye dek hiç görmemiştim. Ama hakkında anlatılanları o kadar çok dinledim ki onu hemen tanıdım. O gergedan gibi surat, o sürekli açılıp kapanan ağız ve o korkunç dişler. Stefano hiç kuşku yok Colombre seni seçti ve denizlerde olduğun sürece sana rahat vermeyecek. Beni iyi dinle: Şimdi hemen karaya döneceğiz, sen ineceksin ve dünyada ne olursa olsun bir daha kıyıdan ayrılmayacaksın. Bana söz vermelisin. Baba mes-

leği sana göre değilmiş oğlum. Buna razı olmalısın. Kaldı ki ekmeğini karada da kazanabilirsin.”

Bunları söyledikten sonra rotayı hemen değiştiren kaptan limana geri döndü ve ani bir rahatsızlığı bahane ederek oğlunu karaya indirdi. Sonra yanında oğlu olmadan açıldı denize.

Derin bir sarsıntıya uğrayan Stefano, teknenin son direği gözden yitene dek kıyıda bekledi. Limanı kapatan mendireğin ötesinde deniz bomboştu. Ama dikkatle baktığında Stefano, aralıksız suya batıp çıkan kara noktayı seçebiliyordu: Bu “onun” Colombre’siydi, bir aşağı bir yukarı yüzerek ısrarla bekliyordu.

O günden sonra karşısına çıkan tüm gerekçeler onu deniz arzusundan uzaklaştırdı. Babası onu denizden yüzlerce kilometre uzaklıktaki bir okula yazdırdı. Yeni çevreleriyle oyalanan Stefano bir süre denizdeki canavarı aklına getirmede. Gene de yaz tatili için evine döner dönmez ilk serbest kaldığı anda deniz kenarına koştu ve mendireğin ucuna gitti; gereksiz olduğunu bilse de kontrol etmek için gözlerini denize dikti. Babasının anlattıklarının doğru olduğuna inanmasına karşın Colombre’nin onu izlemekten vazgeçmiş olacağını düşünüyordu.

Ne var ki Stefano’nun yüreği ağzına geliverdi. Mendirekten iki-üç yüz metre ileride, açık denizde o lanet balık hla yavaş yavaş bir aşağı bir yukarı yüzüyor; yüzünü arada sırada sudan çıkarıyor ve karaya çeviriyor; sanki Stefano Roi’nin gelip gelmeyeceğini anlamaya çalışıyordu.

Böylelikle gece gündüz onu bekleyen düşman bir yaratık düşüncesi Stefano’da gizli bir takıntı halini aldı. Uzaklardaki kentteyken bile gece yarısı huzursuzluk içinde uyanıveriyordu. Evet şimdi güvendeydi ve balıkla arasında yüzlerce kilometre toprak vardı; gene de ovaların, ormanların, dağların ötesinde köpekbalığı onu bek-

lemektedir. O en uzaktaki kıtaya bile gitse Colombre oraya en yakın denize yüzer, kaderin oyuncaklarından biri olan bu sonsuz inatla onu beklerdi.

Ciddi ve istekli bir çocuk olan Stefano eğitimini başarılı biçimde sürdürdü ve büyüyüp adam olunca o kentin büyük iş merkezlerinden birinde saygın ve kazançlı bir iş edindi. Bu arada babası bir hastalık nedeniyle öldü, o güzelim yelkenli dul karısı tarafından satıldı ve oğlu hatırı sayılır bir mirasa kondu. İş, dostluklar, eğlenceler, ilk aşklar: Stefano artık kendine bir hayat kurmuştu; ne var ki Colombre'nin düşüncesi onu acımasız ama büyü- lü bir serap gibi izlemeyi sürdürüyor, üstelik solup gide- ceğine daha da ısrarlı bir hal alıyordu.

Çalışmayla geçen hareketli ve huzurlu bir yaşam büyük bir doyum sağlar, ne var ki derin uçurumun çeki- ciliği daha heyecan vericidir. Stefano tam yirmi iki yaşı- na bastığı gün kentteki arkadaşlarıyla vedalaştı, işinden istifa etti ve doğduğu kente dönerek annesine, baba mes- leğini sürdürmekte kararlı olduğunu bildirdi. Stefano annesine gizemli köpekbalığında hiç söz etmediğinden kadıncağz oğlunun bu kararını sevinçle karşıladı. Oğlu- nun denizleri terk ederek kente çekilmesini aile gelenek- lerine bir ihanet saydığından şimdiye dek için için üzü- lüp kederlenmişti.

Stefano denizcilik niteliklerini, zorluklara dayanışı- nı, ruhunun huzursuzluğunu sınavıp denizlere açıldı. Gidiyor, gidiyor, denizlerde dört dönüyordu ve hava ister iyi ister fırtınalı olsun, teknesinin ardında bıraktığı izde gece gündüz onu izleyen Colombre'yi görüyordu. Bunun kendisinin laneti olduğunu biliyor ama özellikle bu nedenle ondan ayrılma gücünü kendinde bulamıyor- du. Üstelik teknede ondan başka bu inatçı köpekbalığını gören olmuyordu.

Arada sırada teknenin arkasında köpüren suları işa-

ret ederek arkadaşlarına, “Şurada bir şey görmüyor musunuz?” diye soruyordu.

“Hayır, hiçbir şey görmüyoruz. Neden soruyorsun?” diyorlardı.

“Bilmem. Sanki bana...”

Arkadaşları gülüşerek ve tahtaya vurarak, “Yoksa bir Colombre görüyor olmanız?” diyorlardı.

“Neden gülüyorsunuz? Neden tahtaya vuruyorsunuz?”

“Çünkü Colombre asla bağışlamayan bir canavardır. Eğer bu gemiyi izlemeye başlarsa içimizden birinin sonu geldi demektir.”

Stefano ondan çekinmiyordu. Bir an bile peşini bırakmayan tehdit onun denize olan tutkusunu kamçılıyor, mücadele ve tehlike anlarında güçlenmesini sağlıyordu.

Mesleğinin iyice ehli olduğuna inandığı zaman, babasından kalan birikimle kendine küçük bir yük gemisi satın aldı ve kaptanı oldu. Bir dizi bereketli sefer sonucunda kazandığı parayla gerçek bir şilep sahibi oldu ve daha ihtiraslı hedeflere yöneldi. Ama ne başarılar ne kazandığı milyonlar ruhudaki bu daimi huzursuzluğu silmeye yetiyordu; üstelik gemisini satıp karaya çekilmeyi ve başka işlere yönelmeyi aklına bile getirmiyordu.

Tek düşündüğü denizlerde dolaşmaktı. Uzun seferler sonunda herhangi bir limanda karaya ayak bastığı anda yeniden denize açılmak için sabırsızlanmaya başlıyordu. Orada onu bekleyen bir Colombre olduğunu ve Colombre'nin mahvolmakla eşanlama geldiğini çok iyi biliyordu. Bunun önemi yoktu. Dizginlenemeyen bir tutku onu bir okyanustan ötekine sürükleyip duruyordu.

Derken, günün birinde Stefano ansızın yaşlandığını, çok çok yaşlandığını fark etti; çevresindeki kimse onun böyle bir servete sahip olmasına karşın neden hâlâ bu

lanet olası denizcilik hayatından elini eteğini çekmediğini anlayamıyordu. Yaşlıydı ve pek mutsuzdu; çünkü bütün ömrünü bir düşmandan kaçış uğruna denizlerde harcamıştı.

Sonunda bir akşam, şahane gemisi doğduğu kentin limanının açıklarında demirliken, ölümünün pek yakında olduğunu hissetti. Bunun üzerine çok güvendiği ikinci kaptanını yanına çağırdı ve ona az sonra yapacağı şeyde kendisine engel olunmamasını rica etti. Öteki de onuru üzerine yemin etti.

Bu güvenceyi alan Stefano, onu şaşkınlıkla dinleyen ikinci kaptana Colombre'nin ve onu elli yıl boyunca boş yere izleyişinin öyküsünü anlattı.

“Dünyanın bir ucundan ötekine bana eşlik etti,” dedi, “öylesine müthiş bir sadakat örneği gösterdi ki, en soylu dosttan bile beklenmez böylesi. Artık ölmek üzereyim. O da iyice yaşlanmış ve yorulmuş olmalı. Ona ihanet edemem.”

Bunu söyledikten ve vedalaştıktan sonra denize küçük bir sandal indirtti ve kürekleri alarak içine bindi.

“Şimdi onunla buluşmaya gidiyorum,” dedi. “Onu hayal kırıklığına uğratmamam gerekiyor. Gene de gücümün sonuna kadar onunla mücadele edeceğim.”

Yorgun kollarıyla kürekleri çekerek gemiden uzaklaştı. Denizciler ve kaptanlar onun gecenin karanlığıyla sarmalanmış durgun denizde uzaklaşmasını izlediler. Gök yüzünü bir hilal aydınlatıyordu.

Fazla çaba harcaması gerekmedi. Colombre korkunç suratıyla ansızın sandalın yanında beliriverdi.

“İşte sonunda geldim sana,” dedi Stefano. “Şimdi teke tek kaldık.” Son gücünü toplayıp onun başına vurmak üzere küreğini kaldırdı.

Colombre yalvaran bir sesle, “Off!” diye inledi. “Sana ulaşmak için ne çok dolaştım. Ben de yorgunluktan bit-

tim artık. Ne çok yüzdürdün beni. Durmadan kaçtın, kaçtın. Hiçbir şey anlayamadın.”

Stefano ansızın canlanarak, “Neyi anlamadım?” diye sordu.

“Düşündüğün gibi seni yemek için düşmedim peşine. Denizler kralından aldığım bir emirle sana şunu teslim etmem gerekiyordu.”

Köpekbalığı dilini çıkararak yaşlı kaptana fosforlu bir küre uzattı.

Stefano eline alarak inceledi; bu inanılmaz büyüklükte bir inci idi. O an sahibine şans, güç, aşk ve ruh dinginliği sağlayan ünlü Denizler İncisi’ni tanıdı. Ama artık çok geçti.

“Ahhh!” dedi üzgün üzgün başını sallarken. “Her şey nasıl da hataydı. Varoluşumu heba ettim; seninkini de mahvettim.”

“Elveda zavallı adamcağız,” dedi Colombre. Sonsuza dek karanlık sulara daldı.

İki ay sonra dalgaların ittiği küçük bir sandal kayalığa yanaştı. Onu fark eden bazı balıkçılar merakla yanına yaklaştı. Sandalın içinde oturur durumda bir iskelet vardı: Parmak kemiklerinin arasında küçük, yuvarlak bir taş tutuyordu.

Colombre ender görülen, görüldüğünde korku salan kocaman bir balıktır. Denizlere ve bu denizlerin kıyısında oturan insanların dillerine göre *kolomber*, *kahloubrrha*, *kalonga*, *kalu-balı*, *chalung-gra* adlarıyla da tanınır. Doğabilimciler tuhaf bir biçimde onu görmezden gelirler. Hatta bazıları var olmadığına ısrar eder.

Colombre, dünyanın tüm denizlerindeki tüm denizcilerin, tüm balıkların en korktuğu yaratıktır! İnsanoğlundan çok daha kurnaz, korkunç ve gizemli bir köpekbalığdır Colombre! Musallat olduğu denizciyi ölene kadar rahat bırakmaz! Peşine bir Colombre takılan denizcinin paçayı kurtarmasının tek yolu bir daha denizin kıyısına bile uğramamaktır! Ama denizci denize gitmesin de ne yapsın!

Dino Buzzati, İtalya'da faşizmin gemi aزیya aldığı dönemde, *Colombre* adı altında yayımladığı öykülerinde fantastik bir dünya yaratmış, masalı andıran bu anlatılarıyla gerçekliğin çoğul kapılarını aralamıştır. Colombre belki de takıntılarımız, boş inançlarımız, hırs, öfke ve paradır. İnsan yaşamını cehenneme çeviren karabasanların tümüdür. İnsan her an bir seçim yapmak, bir karar vermek zorundadır. Bu seçimleriyle kendi cehennemlerini de yaratır, cennetlerini de.

Kapak resmi: Dino Buzzati

www.canayayinlari.com <https://www.instagram.com/canayayinlari> <https://www.facebook.com/canayayinlari>

ISBN 978-975-07-2642-2

9 789750 726422